Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Рік II. Луцьк, Неділя дня 5 Вересня 1927 р. Ч. 36 (43.)

Українська Громада

Орган Української Національної Думки.

Ціна 20 гр.

Виходить що-неділі.

Адреса редакції й адміністрації: ЛУЦЬК на Волині, Алеї Б. Хороброго, 70

Передплата: в краю: на 1 місяць 1 зол., на чверьрічно 3 зол., на пів року 5 зол. 50 гр., рік 10 зол.; за границею: на рік 2 америк. доляри або їх вартість в иншій валюті.

Рукописів не звертається.—Оголошення після умови. Непідписаних дописів не приймається.

Сельробівська брехня.

Члени Українського Клюбу, сельробівські посли й сенатори М. Чучмай, С. Маківка, А. Братунь, С. Козицький і І. Пастернак, а також С. Підгірський, що побував у ріжних партіях, а тепер йде рука в руку з комунізуючим Сельробом, спільно видали „комунікат", повний неправди й свідомої брехні на инших членів Українського Клюбу, що належать до Укр. нац.-дем. Об'єднання. Цей комунікат надруковано в сельробівських „Нашому Житті" (ч. 35) і „Нашому Слові" (ч. 14). В ньому говориться, що нібито посли С. Хруцький і Б. Козубський і сен. М. Черкавський довший час керинили в Клюбі, аби захопити провід Клюбу в свої руки,—і коли це їм удалося зробити, то тепер роблять угоду з поляками і взагалі ведуть політику Клюбу так, що во на йде не на користь нашому народові. Як на приклад такої національно „некорисної" і „угодовської" роботи „ундівської" президії Клюбу, комунікат посилається на громадські вибори в Галичині, підчас яких нібито зроблена була УНДО-м польсько-українська угода.

На цей комунікат, повний нікчемного наклепу й низької брехні, президія Клюбу з певністю дасть належну відповідь, в якій скаже й покаже, де правда і де брехня, хто в дійсности робить угоду, а хто ні; в тій відповіді напевне буде також вказано і на ті дійсні причини, які заставили клюбових сельробівців так раптом в огірковий сезон, коли наше громадянство заняте роботою в полі, випустити цей—за позволенням—комунікат. Тоді буде ясним, що не якісь-там чесні соціяльні чи національні мотиви керували послами сельробами, коли вони зпочатку внесли заяву про скликання Клюбу, а потім випустили комунікат; тут було лише звичайне виконання приказу. Приказано було колись Пащукові, Приступі і проч. вийти з Клюбу, порушити його єдність, розірвати спільний фронт—і вони вийшли і створили разом з поляками спільний комуністичний клюб. Приказано було потім Сельсоюзові злитись з комунізуючими москвофілами і утворити „Сельроб"—сталося так; лише де-які незалежні не виконали приказу, за те ж тепер їм достається. Так само й тепер приказано або назад у свої руки президію Клюбу перебрати, або—як то вздогад буряків пишеться—„витягнути відповідні консеквенції"—і наш „Сельроб"—„рад стараться!"... Що ж робити: нанявся—продався. Коли приказано—той на найкращих та найпрацьовитіших своїх недавніх колег помиї виливати мусиш та їх чесне імя всякими наклепами каляти будеш, навіть з ідеалу самостійности насміхатимешся...

Отже почекаємо на ту відповідь. А тим часом подивимось, як оцінюють цей „історичний" комунікат сельробівських заправил розумні люде—не будь-які неучі, яких тільки випадок та добра воля других витягнули на поверхню нашого політичного життя, а справжні українці, дійсні двигуни нашої культури, до роботи яких та розумних думок прислухається і наше українське громадянство і заграниця. Так „Діло" в ч. 192 в статті „Вакаційні вибрики?" ось що пише:

„Від коли існують парляменти, парляментарні клюби й опозиції, ще не було такої глупої і цинічної і такої хвальковатої маніфестації етичного абдеризму. Кожне слово того комунікату є брехнею і калюмнією. І таке пишуть посли, вибранці народу! В даній хвилі байдужною нам є їх партійна приналежність. Дивимося на них, як на людей, як на живі твори. І читаючи той комунікат, який без сумніву буде „історичним", не бачимо в тих тваринах нічого людського. Не до парляменту таким „вибранцям", з такою моралю! Не до парляменту їм, навіть польського, лише до поправчого дому. Може там під примусом навчились би вони якоїсь корисної роботи."

Оцінюючи сельробівський комунікат, як „прощальне слово" перед виходом сельробів з Клюбу, „Діло" так закінчує свою статтю:

„Чиж не можна було розійтися, коли сельробівські манекени мусіли конче виконати це доручення, без блювотиння, нікчемности і брехні?"

Хай вже про це громадянство судить.

—

Більше уваги дітям

„Діти до школи!".

II.

В звязку з кличем: „діти до школи", виринає питання: чи з висланням дітей до школи кінчаться і наші турботи про них?

Скажемо на це коротко—ні! Наше минуле це вповні потверджує. Якраз те, що наш народ в часи неволі все-цiло віддавав діти школі, було його величезною помилкою, що граничила зі злочином; це може є одна з головних причин, що ми ще й досі належимо до кола народів—рабів.

Бо що таке школа?

Школа це не є собі щось само для себе. Школу будує держава, або нарід, чи навіть якась група народу, для себе, для своїх цілий. Кожна школа дає дитині знання, але рівночасно виховує її і то в такому дусі, як цього треба тому, хто ту школу створив. І коли прм. в недавньому ще минулому московська дитина набувала в московській школі знання і виховання—то це відповідало вимогам і потребам і московської держави й у великій мірі московського народу. Натомість українська дитина, що вчилась у тій-же самій школі, набуваючи те саме знання і те саме виховання, розходилася з інтересами своїх батьків, свого народу, і в більшости для них пропадала, збагачуючи собою і своєю працею нарід московський. Те саме є і тепер, і то всюди, де з одної державної школи користає і нарoд вільний—державний і невільний—недержавний.

Як бачимо—школа і школа це не все одно. Одна й та сама школа одних будує а других—руйнує, так як московська школа будувала силу й могучість московської держави і в той-же час копала могилу українському народові.

Сьогодня ми майже в такому самому становищу, як були до війни: ми не маємо своєї школи. І ясно, що коли ми віддамо наших дітей всецiло тій школі, яка тепер істнує на наших землях, то також, як до війни, ми можемо стратити багато наших дітей. А тому—використовуймо всі школи тільки з одною метою: добути для дітей знання. Другої-ж частини завдання школи—виховання—ми не сміємо випускати зі своїх рук, коли не хочемо, щоби наші діти для нас пропали. Ми не сміємо ніколи забувати тої святої правди, що „батько не той, що родить, а той, що виховує".

Через болі і терпіння
Шлях веде до просвітління

Чи буде в Рівному семиклясівка.

Під таким заголовком в № 39 „Української Ниви" з дня 5 серпня б. р. уміщено допис невідомого автора, за підписом „Педагог", в якому закидається Рівенській „Просвіті", що ніби то вона нічого не зробила для відновлення в Рівному зліквідованої в 1924 році української 7-клясової школи.

Виходить з того допису, що „представники громадянства", мовляв, все зробили, справу перед куратором і міністром Добруцьким порушили і одержали відповіди цілком задовольняючі, і коли все таки школи в Рівному нема, то завинила вже в тому тільки „Просвіта"...

Коли замітку написав дійсно хто небудь з рівенських педагогів (в чому хай буде позволено сумніватись), то приходиться дивуватись її змістові, бож п.п. рівенським „педагогам" дуже добре відомий стан справи 7 кл. школи в Рівному. А стан той об'єктивно представляється в дещо иншому світлі, ніж це шан. „Педагог" змальовує.

Провід Т-ва „Просвіта" є цілком свідомий свого обовязку що до піклування шкільною справою взагалі, а з окрема—справою української 7 кл. школи в Рівному, і справи цеї не занедбував ніколи. Навпаки — безпосередньо після закриття школи було скликано віче, яке винесло протест, що був переданий до Кураторії, а також висланий до Варшави до Міністерства і до Укр. соймового Клюбу. Численні делєгації з домаганням школи на протязі цих двох років були виряджені так до тодішнього куратора Сікори, як і його наслідників п.п. Костро і Шельонговського. Складались декларації і окремі прохання з масовими підписами батьків...

Останні розмови „представників громадянства" з п. куратором та п. міністром, про які згадується в дописові, не були чимсь новим, до того часу непрактикованим. Тим більше, що і в тих останніх „розмовах" брали участь також і представники „Просвіти". Річ лише в тому, що з „розмов" тих вони, та і більшість делєгації, винесли те, що привернення в Рівному укр. 7 кл. школи—нічого сподіватись! Складаються на це дві причини, що кожну розмову так з попередніми п.п. кураторами, як і з теперішнім, ціхували, а власне: 1] перешкода формально правна, що вимагає для істнування укр. школи 25 проц. української людности в місті, і 2) нехіть з боку представників шкільної влади піти на зустріч слушним домаганням українського громадянства.

Крім повищих заходів до привернення зліквідованої школи, які жадних наслідків не давали, Рада „Просвіти" роспочала акцію для заснування приватної школи. Було скликано в тій цілі кілька численних нарад, зложені відповідні прохання до шкільної влади, але й тут, мимо безконечних хлопот, нічого не вийшло. Нарешті ще й сьогодня в Кураторії лежить прохання з підписами батьків 243 дітей шкільних і з окремим мотивованим внеском Ради Т-ва „Просвіта" про привернення школи. Очевидно, що й це останнє прохання чекає доля всіх попередніх, бо в розмові в тій справі з представником „Просвіти" п. візитатор шкіл „повшехних" заявив, що на його думку таке привернення школи не є можливе з причин формальних. Це є фактична сторона справи, що свідчить про безпідставність закидів, роблених „Просвіті" п. „Педагогом".

Але сам допис цей викликає рефлексії глибшого характеру, над якими варто застановитись.

Річ у тому, що після сбох делєгацій, про які мова в дописові, почали поширюватись серед громадянства вістки, що школа буде привернена. І хоч вістки ці не мали під собою ґрунтовної підстави, то всеж підхоплювались громадянством, вселяли в нього надії. Наслідок був той, що під впливом надій—вбивалась в громадянстві охота до самодіяльности, до зараджения лихові власними силами. Коли замість поширювання безпідставних надій—був рішуче підтриманий клич заснування приватної школи, то можеб школа у нас вже була.—Сьогодня вже цілком очевидний крах тої надії. Школи не буде. Але замість безсторонньо висвітлити справу, пускається в громадянство нова облуда—мовляв школа вже зовсім булаб повстала, тільки завинила „Просвіта". Пригадується тут випадок, як один дядько хвалився, що він чуть-чуть не оженився з княжною, лише діло розстроїлось із за дурниць: „Вже,

каже, я був зовсім согласний, тільки вона ні".

Щож цим робиться? Виправдують ті урядові чинники, від яких єдино залежить—бути чи не бути укр. школі, а присипляється всяка самодіяльність громадянства. Бо по щож, мовляв, витрачати сили, енергію і гроші на приватну школу, коли обіцяно школу державну! Хочеться сказати п.п. „Педагогам": Покиньте! Громадянство наше і так інертне; приложіть краще сили до лікування тої інертности! В „Просвіті" є шкільна секція. Але щось дуже мало коло неї передових громадян гуртується. Притягніть їх до праці і прийдіть самі. Тоді—може й школа буде, тай не одна!

Антон Кентржинський.

Що дієтьcя в світі.

3-ІЙ КОНГРЕС НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШОСТЕЙ.

24-го серпня закінчився в Женеві 3-ій конгрес національних меншостей. Закінчився він, як кінчиться багато инших міжнародніх конґресів—сваркою, а оставив після себе враження, які кидають невідрадне світло на відносини в Европі.

Як відомо — конґрес поставив перед собою дуже вузьке завдання: налагодження справи нац. меншостей в рямах істнуючих держав. На перших двох конґресах українська делєгація вказала на передчасність такої постанови справи, бо є ще в Европі такі ніби „меншости", що належать до чужих держав, але на своїй землі є в більшости. Для тих „меншостей" за мало прав у межах істнуючої держави; їм мусить бути дане право на самоозначення і в цьому напрямі конгрес мусів би поширити свою програму. Але конґрес на те не згодився і наша українська делєгація через те не приймала участи в нарадах конгресу. Не від річи буде згадати, що до того причинились найбільше протести представників польських нац. меншостей (з Німеччини, Чехії, Литви й. ин.).

І цього року, як і в два попередні роки, на конґрес поїхали представники українського народу під Польщею, щоби перед широким світом заявити про своє невідрадне життя і про свої національно-політичні змагання. Цього року на з'їзд поїхали голова „об'єднання" Д. Левицький і заступник голови Д-р Марітчак. Крім того від українців прибув на з'їзд Д-р Лисяк, редактор журналу „Natio", що виходить на чотирьох европейських мовах у Варшаві і в якому висвітлюються положення в Польщі всіх національних меншин, в тому числі й української. Редактор Лисяк привіз з собою на конґрес кілька сотень примірників „Natio", які й були роздані членам конгресу— представникам ріжних національностей. Нам українцям, яко великій „меншости", при чому територіяльній, залежалоб на тому, щоби мати там можливість сказати де що перед Европою і про наше положення під Польщею і про наші стремління політично-самостійницькі. Але, як в попередні роки, так і цього року українські представники не ввійшли в члени конгресу, а лишились на ньому, як спостерегачі і— звичайно — як інформатори; українську заяву,подібну, як і попередніх років, рішено піддати під обміркування на спеціяльному засіданні.

На 3-ому конгресі заповідалось ніби то поширення програми праці. Але тепер дуже виразно зазначились на конгресі інтриги окремих держав і наради майже зовсім розбились. Польські делегати покинули конгрес, бо знайшли, що він іде не по тій лінії, по якій би їм хотілось, що на ньому в обрядах і постановах переважають німці.

Тепер шукають за виновниками конфлікту. Поляки кажуть, що тут винні німці, які через конгрес хочуть переводити свою політику; знов німці кажуть, що винні туг поляки й чехи, які вже заздалегідь обдумали останній виступ поляків на конгресі, а все з метою, щоби пакостити Німеччині.

Треба сказати, що конгрес нац. меншостей зростав у своїх впливах і конфлікт на останньому конгресі дійсно не був випадковим. Тут безперечно значні пальці держав, звичайно, тих, які найбільше бояться порушування справ нац. меншостей. Це тільки доказує, що нац меншостям, як прм. ми українці, або білоруси, не так легко найти суд на своє безправне становище. З другого боку бачимо, як одна держава рада би підставити на кожнім кроці ногу другій, хоч офіційно радяться між собою про всякі замирення.

Міжпарляментарний Союз.

Вже скоро буде 30 літ, як істнує т. зв. Міжпарляментарний Союз. Є це також оргнізація міжнародня, що працює „для добра" людства. На конференціях того Союзу можна нераз почути багато гарних слів. Ось і на останній конференції, що почалась 25.VIII, чимало гарного сказав французький прем'єр Пуанкаре. Згадуючи велику війну, він між инш. сказав, що вона „принесла людству певну користь—навчила його цінити мир. Цей мир повинен опиратися на взаїмній пошані прав незалежних народів, яких існування є необхідним для поступу цівілізації. Ніхто з нас—казав Пуанкаре—незалежно від того, до якого народу належить, не згодиться лічити себе тільки „громадянином світу".

Ніби гарно сказано, але коли німецький представник, опіраючись на мову Пуанкаре, вступився за права Німеччини в Надренії, в яких сидить французьке військо, то другий французький політик Жувенель так йому відрізав, що це обурило всіх німців. Ніби право всіх то всіх, але своя шкіра близше. — Та й самому Пуанкаре можнаби нагадати всякі трактати, де не дуже то рахувались з волею народів — от хочби й українців.—Ет—язик мякий.

ЛІГА НАЦІЙ.

У вересні має відбутись зібрання Ліги Націй. У Женеві вже все приготоване і тільки очікують приїзду містрів. Загально думають, що в Женеві рішатимуть дуже важні справи, але порядок дня зібрання заповідається — дуже скупенько. Як завсігди: для людського ока—якісь там дрібниці, аби тільки збутися цікавих; а все важне—поза плечима робиться.—А ще кричали у велику війну, що за явну дипльоматію боряться... Чи та „явна" дипльоматія знов колись людям боком не полізе...

КИТАЙ.

Північна армія наступає далі, нібито вже навіть добула Нанкін, столицю Чан-Кай-Шека, але що до цього, то вісти суперечні: північні хваляться, що відрізали південній армії дорогу відступу, а південні—що відбили наступ північних. Получення з Нанкіном перерване і правди дізнатись поки не можна. —Чанг-Со Лін ніби то має стати президентом Китаю. Отак то один то другий мітить на президента, а в результаті точать китайську кров на радість ворогам.

МОСКВА!

Москву як не перемальовуй, а Москва Москвою останеться. Ніколи вона не зречеться того становища, на якому поставили її царі. Вона завойовувала й панувала над другими і далі це її одинока ціль. Для того у неї всі засоби добрі, хочби вони були дивоглядом. А таким дивоглядом є остання відозва Синоду Православної Церкви в Москві.

Знаємо, що в Рад. Союзі Православну Церкву знищено. Поминаючи повне матеріяльне знищення Церкви, слід одмітити боротьбу з духовними особами, яких маси розстріляно, або запроторено в тюрми. Державною релігією в Рад. Союзі проголошено безбожність. І ото після того всього Синод тієї самої Православної Церкви у своїй відозві визнає ту владу нормальною і законною, а навіть погрожує виключенням з Церкви тих, хто буде нельояльним до влади Совітів.— Що це значить?

Немає сумніву, що сталося це по спільному порозумінню церковної влади з урядом. По ряді невдач більшовиків Москва захиталася назовні і внутрі. Щоби заспокоїти невдоволення внутрі Рад. Союзу, треба було йти на уступки ріжним Київам, що ніяк не на руку Москві. І ото червона Москва ставить хрест на безбожности і бере собі на поміч випробовану союзницю царських часів, щоб успішніще боронити „русскій народ і русскую землю" перед зовнішніми й внутрішніми ворогами.

Це робиться між иншим в той час коли туг у нас московські послушники розбивають наш український церковний рух—бо все це ніби тільки дурман. Але—так треба, бо цього вимагає Москва!

Хайже тепер і „немудрі" розберуться в тому, чи церква—це тільки дурман, чи може щось більше. Вистарчить оцінити справу церкви не по вказівках, а по зразку червоної, але завсігди московської Москви.

„Війна не за горами".

Агенція Всходня повідомляє, що в Ленінграді на святі кавалєрійської дівізії заступник нар. комісара військов. справ Уншліхт у промові сказав, що можливість війни є не за горами. Одначе треба перестеречи населення С. Р. С. Р. перед зайвою панікою, яка виявляється гарячковим скуповуванням продуктів.

Населення Рад. Союзу.

Як подає статистика, в СРСР є 146,200.000 населення. З цього в Росії 100,5 міл., на Україні 28,9 міл., на Закавказзі—5.8, на Білорусі 4.5, на Ізбекістані 5.1 і в Туркменській республиці 1 міліон.

Український хор в Німеччині

Відомий український хор був. Котка, потім П. Євсевського, а тепер названий „Кобза", під дирігуванням того ж п. Євсевського, з великим успіхом виступає в Німеччині. За короткий порівнюче час хор вже відвідав біля 70 м ст Німеччини, в тому числі Берлін.

На цілий вересень заангажовано хор до концертових виступів в одному з найбільших берлінських театрів „Вінтергартені", а потім знов хор має дати низку концертів в ріжних місцевостях Німеччини

(„Тризуб").

Ріжні вісти.

— В Київі засновується психоневрольогічний інститут.

— Нарком Освіти УСРР утворює в педагогічних вищих школах України 5 стипендій в память недавно помершого у Львові з служеного ученого В. Гнатюка.

— Ленінградська Академія Наук хоче скликати на терені Совітів міжнародній конгрес учених в 10-ліття жовтневої революції.

— У Херсоні найшли стіну старовинної твердині, вибудованої 2400 літ тому. Стіна, прегарно збережена, є рідким памятником ста-

В. Садовський.

Про те, чого у нас немає.

(Докінчення).

В містечку знаходиться чотири чи пять „гостінців" — своєрідних чеських рестарацій, де передовсім п'ють пиво, але не доводилось мені стрічати тут ні одного п'яного. „Гостінці" являються місцевими клюбами, де мешканці сходяться, щоб випити шклянку пива, почути новини, прочитати газету; являються вони в значній мірі культурними установами, а не місцями для пятики, як це має місце у нас.

Не до порівнання, розуміється, рівень національної свідомости й організованости тут і в нас. Пригадується мені те глибоке й не буденне враження, яке оставило в мене традіційне святкування тут „Гусова Дня". В святочному поході в цьому маленькому містечку брало участь мабуть не менш 600 душ. З початку йшли діти з ліхтариками — старші йшли самі, меньших несли на руках матері, а за ними чоловіки й жінки. Стрункими рядами тяглася процесія, в якій брали участь всі—од дітей до старих жінок зі зморщеними, вісохлими обличчами, які через силу додержували кроку. Майже не було в ній тих, яких можнаб було віднести до інтелігенції; це був народ, люде од плуга і станка, які святкували своє національне свято. Похід йшов через ціле містечко, в якому не було мабуть ні одного неілюмінованого дому; й це без типового урядового наказу.

За містечком, згідно з національною традіцією, було влаштовано костер і при його світлі представник чесько-словацької релігійної громади виголосив промову на тему, присвячену „Гусову Дню". Він знайшов прості й щирі слова, щоби звязати ту ідею правди, за яку боровся Гус, з ідею правди й свободи, за яку боролась і здійснення якої дочекалась чеська нація; подвиг життя Гуса переплітався з подвигами борців за національне визволення, імя Гуса — з іменем Масарика. Поважно і зосереджено слухали промови зібрані тут учасники походу; це не була товпа, це були свідомі члени своєї нації, свідомі громадяне своєї держави — ті, що творять підставу й основу для істнування сучасної нації, сучасної демократичної держави.

Підчас цієї урочистости кидалась в очі неосвітлена і темна маса місцевого римо-католицького костела. Він був единою установою, що не приймала участи в національному святі. Але він разом з тим є единою установою, що лишається поза межами того розвитку жвавого життя, що йде в маленькому містечку. Величезна маса місцевих громадян виступила з римо-католицької церкви. І як згадка про старі часи старої неволі, старий, обдертий і облуплений будинок костела одчиняється лише раз на тиждень по неділях; але й тоді збірається у ньому тільки кілька десятків жінок з містечка і його околиці; як чинник місцевого життя, римо-католицька парафія не відограє жадної ролі. Вона не хотіла йти за розвитком національного життя і життя її саму тут викреслило зі списка живючих.

Часто, коли приглядаєшся до місцевого життя і місцевих обставин, коли порівнуєш наші обставини й наше життя, стискається серце од болю і туги. Бачиш, що то, що має місцева людність, не є результат яких-небудь особливо щасливих природних, господарських або політичних обставин. Не є це так само результат якоїсь особливої талановитости місцевого населення. Все це є передовсім результат його енергії, його давної, систематичної праці. — І питаєш себе: чи вже-ж у нас не знайдеться того запасу енергії, тої організованости, тої дісціпліни, які потрібні для того, щоби стало щоденним фактом життя все те, що бачиш довкола тут?...

——

рогрецької архітектури.

На фабриках в Дніпропетровську ім. тов. Леніна і т. Петровського було минулого року 20.000 нещасних випадків з робітниками. Як на 20.000 всіх робітників, це трошки е—за багато.

—У Празі арештували 25 літнього робітника Елясінського зпід Ченстохови, який їздив по Европі під вагоном, у сховищі між осями.

— На міжнародній коопеативний конгрес, що відбувся в серпні в Штокгольмі, їздили представники Ревіз. Союзу Укр. Кооператив інж. Ю. Павликовський і д-р З. Пеленський.

— Мійську раду м. Львова розвязано. До часу виборів нової ради уряд призначив правительственного комісара Яна Стшелецкого, до помочі якому додано прибічну раду з 36 членів. В складі цієї ради буде тільки двох українців.

— В німецькому селі біля Галле жінка вуглевого робітника Германа вродила четверо дітей: двох хлопців і двоє дівчат. Один хлопець помер, троє живе. Та жінка вже має восмеро дітей.

— В с. Правутині біля Шепетівки (Рад. Україна) живе селянин Адольф Пащинський, який має вже 127 літ. Він має дуже добру память, далекий зір та гарний слух. Усі вірші, що зустріне в газеті, він вивчає на память. Дуже цікавиться газетами і політикою.

(„Прол. Правда“).

— У шпиталі Сальвей в Ірляндії жінка одного фармера вродила близнюків. Дивне диво, що та сама жінка 8 місяців тому вродила в тому самому шпиталі трое дітей, які що-правда, негайно померли. Лікарі зацікавлені сильно цим рідким явищем природи.

— В Торонто (Канада) одна жінка хотіла вилічитися голодом зі шлункової недуги. Голодувала 55 днів її організм так ослаб, що вже не було для неї рятунку і вона померла.

——

Дописи

ПРАЦЯ Т-ВА „ПРОСВІТА“ НА СЕЛІ.

Читальня в Кордишові, Кремянецького пов.

Заходами гуртка людей відкрито у нас читальню „Просвіти“. Як і в наших селах зза браку мешкання читальня коло року не працювала. Нарешті вдалось найняти у одного господаря комору, одремонтували її, прибрали, як уміли, портретами наших письменників, достойників, малюнками з українськими краєвидами, і осіли в своїй сякій такій хаті. Далі списала програму нашої роботи і взялась до освітньої праці.

Наш гурток щодня збільшувався. Зараз тиж виринула думка про виставу. Але ж, окрім громадського магазина, який стоїть порожнім, відповідного будинку на це нема. З великим трудом вдалось заволодіти ним. Зараз же взялись за підготовку „Невольника“. Не легка робота з малограмотними а той зовсім неграмотними людьми, при відсутности жіночих сил, поставити цю п'єсу. Однак енергія членів читальні перемогла все і „Невольника“ в перший раз у нас зіграли чудово. Сцена, прибрана в національні кольори і прапори, виглядала надзвичайно гарно. В другій половині магазину зроблено з дилів-засіків 100 сидячих місць і стільки ж було стоячих. Дохід незначний, бо ціль наша є не дохід, а освіта, про що й казали слова: „Учітеся, брати мої,“ написані на жовто блакитнім фоні над занавісом; при тім село наше дуже бідне. Далі вже легко поставлено: „По ревізії“ і „На перші гулі“, а зараз готуємось до вистава „Борці за мрії“.

Маємо власну бібліотеку в 150 томів, та виписали зі Львова книжок ва 50 долярів на рати. Передплачуємо майже усі морально-здорові та національні часописи: „Укр. Громаду“, „Новий час“, „Свободу“, „Нарід“, „Укр. Ниву“, „Правду“ „Сіль Світ“ та „Сільський Господар“. „Наше Життя“ та „Наше Слово“ надсилають нам безплатно, але їх ніхто не читає; досить яскраво кидається в вічі їх руїнницька продажна робота.

Тут же в читальні повстала і виросла думка про заснування у нас кредитового т-ва. Після підготовчої роботи, організ. зборів, реєстрації статуту (який на жаль пролежав в суді 5 місяців) 14.V. п. р. в неділю після служби Божої урочисто відкрито операції цієї так потрібної на селі інституції. Зразу записалось 60 чл. Зібрано часть паїв, трохи вкладів і вже роздано позичок на 2000 зол. Стараємось про уділення нам позички кредитовими інституціями. На осінній засів т-во доставляє селянам штучних гноїв на кредит.

Не вспіло прийти до сили Кредитове Т-во, як життя пригадало членам читальні, що пора відновити і споживче та господарче т во, яке колись гарно у нас розвивалось, та за лихоліття пропало, а на його місці осів вже крамар-жид. Не в довгому часі думаємо почати конкуренцію з крамарем. Але Повіт. Союз кооператив ставить нам в тому перешкоди, вимагаючи для розпочаття операції мати 1000 зол. паїв, що є зараз неможливе. Впрочім це т во має реальність і власний дім, в якому зараз міститься школа.

Заходами членів читальні громада нашого села ухвалила будувати будинок під школу. Обрано комітет і вже заготовлено часть матеріялу. Гміна асігнувала в цьому році 2000 зл. допомоги, надіємось, що і Виділ Повітовий прийде нам з допомогою. Колиб оттак збудувати нам школу, то наші громадські установи, як от банк, споживчий склеп та читальня, моглиб перейти у власний будинок, тому мусимо напрягти усі зусилля до вибудовання будинку під школу.

Слід згадати, що при читальні організується хор, мало повстати т-во „Луг“, але з огляду на розвязання „Лугів“ у Галичині, справа з заснуванням затрималась; повстало т-во „Нова Громада“, яке ставить собі за завдання високо моральні цілі: поборювання зла, усякої неправди, гризні у нашому громадянстві, так розпаношених тепер у світі члени Т-ва мають не вживати алькоголю, не курити тютюну, бути зразковими громадянами.

До гмінних виборів члени читальні теж поставились уважливо. Вибрано виборців переважно членів читальні і одного проведено до ради.

Багато доброго можна зробити розумною працею в читальнях. Тож закликаємо усі села: закладайте у себе читальні, працюйте в них для освіти та піднесення культури нашого села. Тільки одного просимо, не заводьте сварки та гризні за переконання. Ми ж такі малі „політики“ в порівнанню з иньшими народами, а беремось за вирішення великих світових проблем. Бо деж більше партійної гризні, як у нас? (Спасибі сусідам, що помагають нам в цьому!) Геть з демагогією і розбратом! До гурту! До праці!

Просвітянин.

Філія „Просвіти“.

(Городок, пов. Луцьк)

22 травня ц. р. заложено в нас філію Т-ва „Просвіта“. На збори, що відбулись в хаті Гната Липюка, прибув представник пов. Т-ва „Просвіта“ п. Андрій Глущук. Людей зібралось коло 70 осіб, особливо молоді. В члени Т-ва записалось на зборах 32, переважно молоді чоловіки і хлопці, а також 3 дівчині. Не відомо, з яких причин досі не вписалися в члени Т-ва такі поважні всіма селянами і свідомі старі господарі як Марко Наврата, Андрій Гайдай і ин. За пана учителя, що себе також лічить українцем, то вже не хотілося б і згадувати, але якось в голові так мріється: людина освічена, одна в селі інтелігентна, а дивиться на Т-во з якимось призирством, тай до того намовляє селян, щоби до „Просвіти“ не вписувались, бо можуть попасти до вязниці. Але наші селяне за недовгий час переконались, що філія Т-ва „Просвіта“ є чисто культурно-освітня і почали вписуватись в члени; зараз налічується понад 40 членів.

Микола Маліїв.

Лист з Подебрад.

(Дещо з життя українського академічного осередку).

Подєбради протягом останніх років стають відомими ширшим колам українського суспільства. В українській пресі, якого б то не було відтінку, ви часто зустрінете це слово. Подебради поволі набирають, мовляв, права українського громадянства. Це імя стає таким-же дорогим для нас українців, яким воно є для чехів. Подебради дали для чехів першого національного короля Юрія; — Подебради дають для нас сотки фахової української інтелігенції, що виходить з Української Господарської Академії, яка найшла приміщення в Подебрадах.

Як що ви перебували за кордоном і затужили за батьківщиною,—як що ви почуваєте, що моральні сили вас опускають—їдьте до Подебрад! Українське оточення й невтомна праця цього культурного осередку заспокоїть вас і захотить до дальшої праці. Коли приїдете до Подебрад, то на кожному кроці тут можете почути свою рідню мову, так, що часами забуваєте, що знаходитесь на чужині. Огляньте установи Академії й на всьому побачите печать невтомної праці.

Коли зайдете до замку, де містяться головніші установи Академії, то що вам кинеться відразу в очи—це безліч оголошень ріжних організацій. Студентство У. Г. А. (Української Галицької Армії) з часів визвольної боротьби та побуту за кордоном винесло розуміння ваги організаційного життя та життєтворчість. Загальною студентською організацією, яка об'єднувала подавляючу більшість студентства, була до недавна Академічна Громада; так в минулому академічному році в складі Громади було 434 чоловіка *). На весні цього року виник розлам Академічної Громади, так що тепер крім неї існує Громада Студентів У. Г. А., яка являється рівною репрезентаційним органом студентства. Крім тих двох громад частина студентства об'єднана в слідуючих організаціях: 1) Кубанське Земляцтво, 2) Товариство Кубанців ім. Отамана Кухаренка, 3) Гурток Студентів Українців Півн. Західних Земель, 4) Громада Студентів Білорусів, (В Академії студіює 9 білорусів). Поза тим студентство У. Г. А. гуртується біля фахових організацій, де поповнює своє знання. Такими фаховими організаціями є: Спілка лісівників, Гурток агрономів, Спілка гідротехніків, Т-ва Кооператорів, Хемікотехнологічний гурток, Бюро Студентів Консульського відділу, Спілка Студентів економістів (проектується). Кожна з них має свої власні книгозбірні. Слід ще згадати про: Академічний хор, який бездоганно репрезентує українську пісню в Подебрадах, Празі та по инших містах Чехословаччини, „Український Сокіл“, який в минулому році приймав активну участь на 8 Всесокольському Злеті в Празі, Т-во „Січ“, що в цьому році виступало на робітничій Олімпіяді в Празі, Спортовий Клюб, Кіш Українських Пластунів, Т во плекання українського народнього танку, Пластичне Т-во, Т во пасічників, Академічне Т-во для Ліги Націй, яке в цьому році вислало своїх представників на конференцію до Оксфорду, Академічна У. М. С. А. (в стадії організації) і т. д. У всіх згаданих організаціях студентство бере найактивнішу участь. Я обмежився лише переліком існуючих організацій, але кожна з них має світлі сторінки своєї історії. В розмірі звичайного допису умістити це неможливо

Подебрадське студентство кількісно є в двоє менше від празського українського студентства, але якісно для української культурно-національної справи воно стоїть, не помилюсь коли скажу, на першому місці серед инших академічних осередків за кордоном. Не хочу тим сказати, щоби інтелектуальний рівень українського студентства хотя би в Празі, був низьчим. Причини инші: студії на чужих школах, страшна розпорошеність по відділах та місцях замешкання, біганина з одної авдиторії до другої, часто з одного кінця Праги в другий, загалом умови великого міста забирають багато часу, так, що поза студіями студентство не може віддатися для праці в своїх організаціях. Ось які негативні сторінки життя українського академічного осередку в Празі. Українське студентство в Празі губиться в масі чужого студентства й не може створити монолітного культурно-національного осередку й відограти значнійшу ролю в українськім житті. Натомість подебрадський академічний осередок дуже чутливо реагує на всі прояви українського життя, а коли торкається справа репрезентації, то через відповідні організації виступає цілою масою.

Не буду спинятися над оцінкою ролі академічного осередку в Подєбрадах; це в свій час зробить історія нашого відродження. Хочу лише на цім місці зазначити, що існування української високої школи за кордоном має для нас українців величезне значіння: по перше знайомство з европейським життям, та засвоєння всіх позитивних сторінок його, по друге—репрезентація української культури на европейському форумі, по трете—навязання стиків, які в майбутньому відограватимуть свою ролю. Отже українське суспільство мусить як найдовше затримати цю твердиню української культури.

На 1927/28 акад. рік подано до Академії біля 40 прохань. З них зараховано дійсними студентами Академії 21 чоловік, а саме: на агрономічний відділ 3, лісовий—3, технологічний—7, гідротехнічний—2, без зазначення відділу—2, на економічний факультет—без зазначення відділу—4. З тих зарахованих: з Волині—9, з Галичини—4, емігрантів—8.

Всім зарахованим канцелярія Академії висилає повідомлення і посвідки для виклопотання закордонних пасів, крім того висилає посвідку для пред'явлення в чеський консулят при старанні о чеську візу, але петенти мусять мати на увазі, що для одержання візи консулят будуть вимагати пред'явлення від родичів, урядово завіреного, що вони будуть студента утримувати на власний кошт, та посвідку громадського уряду, що родичі студента мають засоби для утримання. В випадку яких небудь иньших перешкод студентам слід негайно повідомляти Академію.

——

*) По місцю народження склад Академічної Громади в минулому році представлявся так: Поділля—102, Київщина—85, Полтавщина—82, Харківщина—51, Чернигівщина—47, Кубань—32, Волинь—31 Запоріжжя—27, Галичина—21, Херсонщина—14, Московщина—8, Бесарабія—6, Таврія—6, Холмщина—3, Буковина—3, Литва—2, Білорусь—1, Закарпаття—1, Зелений Клин—1, Кавказ—1.

При Т-ві зорганізувався аматорський гурток, який за короткий час улаштовав дві виставі: „Наталка Полтавка“ і „Заручини по смерті“. Вистави пройшли з великим успіхом. Аматори ролі свої виконували так чудово, що чужі гості на виставі, а було їх понад 200 осіб місцевих і з докоолічних сіл, не хотіли вірити, що аматори грають в перше, тай ще всі з одного села, такого малого, як Городок. Особливо вiзначились своєю грою п. п. Демян Поліщук, Федор Собіцький, Андрій Мельничук, з дівчат Настя Наврата, Надя Гайдай і Віра Поліщук.

Свій.

Забрідде будує Народній Дім.

Дня 3.VII б. р. Загальні Збори членів Кооперативи „Наша Сила“ в с. Забрідді, пов. Ковель, ухвалили будувати „Народній Дім“, який би міг обслуговувати кооперативу, як також культурні потреби села Забріддя й околиць. Щоб не підірвати торговлі (кооператива істнує тільки рік), то ухвалено будувати дім за спеціяльно зложені на ту ціль гроші, як також дерево. Комітет вибраний в тім дню звернувся з закликом до всіх громадян с.с. Забріддя, Якуш, Лучиц, Поступля і Харки, аби складали на повищу ціль посильну жертву, хто що може. На заклик відгукнулося багацько селян і вже зложили жертви: Юлій Токарський 10 долярів, Михайло Повх-2 дол., Дмитро Луцюк-3 дол., Федось Миронюк-3 дол., Микита Романюк-20 зол. і Петро Завадський-15 зол., яким Комітет щиро дякує.

Маємо надію, що по жнивах кожний свідомий громадянин тих сіл зложить посильну жертву на таку велику ціль, як будова Кооперативно-Просвітянського Дому.

КОМІТЕТ: *Іван Трофимук.*
Пилип Борецький.

„Якість, а не кількість війська дає перемогу“.

Пошануйте могили предків!

[Шайно, пов. Ковель]

Чому я не вірив, то тепер на власні очі побачив. Проходючи біля цвинтаря я побачив, як корови ходили по могилах, як поміж хрестами ходив і пастух Тихон Лазарук. Вже 60 літ старому і він допускає до того, що під його доглядом корови топчуть і паскудять батьківські могили. Глянув я на це і заплакав. Чи не від того в нас і біда, що не шануємо ми памяти своїх предків, що забуваємо їх стремління й змагання, не беремо науки з минулого. Спамятайтеся, люде! Шануйте память давних предків, пізнавайте, за що вони колись боролись і гинули, шануйте память і тих, що на вашому цвинтарі, що тим-же тернистим шляхом, на якому ви стоїте, пробивались до кращого. Освідомляйтесь, підтримайте в селі ту групку людей, що згуртувалась біля „Просвіти“. 40 чоловік членів Т-ва на понад 270 мешканців—це за мало. Любіте й говоріте правду, не будьте байдужими до громадської справи. Пізнавайте минувшину, шануйте память і могилки предків. Бо це підстава, на якій всі народи будували й будують своє нове, вільне життя.

Правдолюбивий.

Сельроб „на позиціях“.

(м. Горохів).

З великими трудами вдалось врешті заснувати в Горохові Т-во „Просвіта“. При всій нашій біді і бракові сил ми все таки були певні, що спільною працею ми будемо наверстувати страчене, чи занедбане. І тільки спільними силами й можна у нас щонебудь зробити, бо свідомости у нас мало, а коли ще свідомі йтимуть ріжними шляхами, то діла з того не буде жадного. Таке було у всіх переконання.

Але тут, як і всюди, став „на позиції Сель-роб“. Колиб ті позиції були направлені на будування, то це б нічого. Але-ж бо Сель-роб не на це видко істнує. Його завдання—руйнувати. Зараз на перших Зборах „Просвіти“ 22.VI ц. м. сельроби дали себе пізнати стуканням, грюканням і свистами, а якийсь п. Лобачевський одверто виступив проти українців націоналістів. Наслідком цього українці націоналісти покинули Збори, а на їх протест відбулися другі Збори 3.VII ц. р. Щоб таки захопити Т-во „Просвіта“ в свої руки. Сельроби почали сильну агітацію, лаючи основників Т-ва, а на дверях філій „Просвіти“, де немає жадного сельроба, вивішували всякі „агітки“.

На другі Збори вони таки зібрали чимало спантеличених хлопців; несвідомість на Горохівщині показалась догідним грунтом для сельробівської брехні і демагогії. Завдяки цьому не вибрано головою Т-ва п. Баламута, який найбільше потрудився для заснування Т-ва в місті та й по селах, де закладав філії Т-ва, а вибрано посла Братуня, який буває в Горохові коли-неколи, а якому Т-во тепер найменше в голові.

Поки що взяли верх горохівські блазні—недоростки, що називають себе по непорозумінню сельробами. Але вже перші їх виступи дуже добре показали нашому громадянству, хто вони такі і чого їм треба. Свідомість бере верх і з кожним днем все більше є тих, які розуміють тяжке становище українського народу і стають на шлях спільної, об'єднаної праці для пробудження народньої свідомости. Бо тільки свідомість запевнить нашому народові краще майбутне.

Член ф-ї „Просвіти“ Г. Г.

Украіножерство еп. Олександра Іноземцева.

Поліська Духовна Консисторія на чолі з епископом Олександром розсердилась на Берестейське Т-во „Просвіта“ (мабуть за листа, вистосованого від Ради Т-ва на імя епископа Олександра у відповідь на відмовлення дозволити місцевим п.-отцям відправити Службу Божу й панахиду з нагоди роковин Шевченка) і наказала панотцеві Брацької Церкви Зноскові „очистить помѣщеніе церковнаго дома отъ посторонныхъ жильцовъ, на первом мѣстѣ отъ Т-ва „Просвіти“, подъ угровой перемѣщенія въ другой приходъ“.

Налякавшись загрози начальства, о. Зноско, в виконання наказу Консисторії, запропонував Раді Т-ва звільнити помешкання в церковному домі до 1 червня. Рада Т-ва відмовилась звільнити помешкання, мотивуючи своє відмовлення тим, що будинок, в якому від 1923 р. міститься Т-во „Просвіта“, є брацький, що помешкання винайнято від Брацтва і що п.-отець Зноско є в тому будинкові таким же льокатором, як і Т-во „Просвіта“ і ні Консисторія, ні він не мають права роспоряжатись брацьким майном.

О. Зноско передав справу до суду. Характерно, що місцеві адвокати відмовились братись за ведення цього „грязного“ діла. Знайшовся адвокат Орпішевський (поляк), який взявся допомогти Консисторії викинути „Просвіту“ з брацького дому на брук.

26-го липня відбувся суд. Боронив Т-во „Просвіта“ адвокат Василь Криницький, який зайняв при обороні ту саму позіцію, що й Рада Т-ва в своїй відповіді о. Зноскові: будинок брацький, помешкання Т-во „Просвіта“ винаймало від Брацтва і Консисторія не має права роспоряжатись брацьким майном.

Для зібрання відповідних документів, які б доказували, що цей будинок є брацький, суддя справу відклав на 2 місяці. При розгляді справи судову салю заповнили місцеві члени Т-ва „Просвіта“ й представники причту Брацької церкви.

До цього часу жадних претенсій до Т-ва „Просвіта“ за винайняте помешкання ні з боку членів Брацтва, ні зі строни причту церкви, який з доручення Брацтва опікується будинком, не було. Ця брудна справа виходить з Пінська від відомого українножера еп. Олександра Іноземцева.

Українці вірять твердо, що суд винесе правдивий присуд і не дасть знущатися над Т-вом з якихось особистих примх еп. Олександра.

Р-новці тішаться, що суд викине Т-во „Просвіту“, й вони матимуть добре помешкання під радіо.

Поживем—побачим!

П. Н—ць

— —

Як проходили вибори.

Як у нас вибірали раду.

(м. Почаів)

День 25 липня був у нас днем зворушливим і нервовим. Вибори були призначені на 16 годину, а вже коло години девятої був помітний рух. Пізніще з'явився панок з с. Лопушної, учитель, який ще не зовсім добре тримався на ногах після вчорашньої підготовки до виборів, і давай ловити душі наших селян. Де тільки збереться групка селян, як вже і пан Гурскі між ними, навіть по українськи до них балакає. Не слухайте, каже, що вас збивають, і дім разом на спільну листу! На що нам ділитись? Ми ж все одно, що ви, а що ми — „то вшистко єдно“. Алеж селяне, слухали його і помаленько росходились, інстинктовно відчуваючи, що від таких панів треба втікати.

Година третя. Коло гміни зібрались виборці. Живіщі вже заготовили листи і дуже зазивають темніщих на свою листу.

Ви там є, я вас записав, каже живий і рухливий бувший члени „Союза Русскаго Народа“ Г. Малкуш. Не слухайте, каже, теї „Просвіти“, бо вона нас до добра не доведе. То все ті комуністи вас збивають

А так, так—кажуть, уже підпилі дядьки: не треба їх, таки старих вибираймо, на молодих нема чого сподіватись.

Найцікавіщим було, що бувші члени союзу р. н., між ними україножер, з прапорщиків, утворили бльок з жидами; виставили листу жидівських 7 виборців; двох не явилось, лишилось пять і ті розбились на дві партії. То наш традіційний „офіцер“, як він себе називає, старається ловить наші селянські голоси. Наловив їх аж 8 і жид пройшов в раду, а наш „традіційний“ остався в дурнях в жидівському хвості.

На вибори приїхав сам п. воєвода з старостою Робакивичем. Пан староста тримав себе так демократично і був такий чемний з виборцями, що у присутніх з'явилось таке враження, що як би п. воєвода завше приїзжав до нас з п. старостою, то ми малиб дуже доброго старосту.

Вибори скінчились, а горілка своє зробила. Коли то вже настане той час, що селяне перестануть ходити на могоричі і самі собі робити шкоду?

Селянин.

Ніщо не помогло.

[Гірницька гміна, Ковельського повіту]

Чекали, чекали наші селяне нових виборів до Гмінної Ради та й перестали вірити, що такі колись можуть бути. Аж тут як грім з неба, 18.VI б. р. пронеслась чутка, що завтра, мов, (19.VI) вибори до гмінної Ради. Дехто повірив, а більше не повірили, кажучи, що вибори не можуть відбуватися без попереднього оголошення, а тим більш тепер в республиці; в додаток ніхто же сьогодня не заказував, як також немає про те оповіщення на папері. І так балакаючи господарі роз'їжалися на неділю: кто з кіньми в поле, хто зі зкотиною, хто по лика, а хто пішов шукати, щоб де в позичку взяти жита на хліб.

Але чутки бувають часом правдиві. 19.VI. рано були в кожному селі нашої гміни розліплені по одному оповіщенню збірному, в польській мові, що сьогодня, мов, вибори членів гмінного зібрання. Ціла акція виборча йшла по чисто військовому способу.

Самий склад Гмінного Вибор. Комітету вказував, що вибори без фокусів не пройдуть; так і поділ на обводи голосовання був неправильний. Мале село Забріддя було саме обводом, за те село Лучиця, одлегле на пів версти від Забріддя і більше від нього, було прилучене до с. Видриниці за 6 верст. Але, бачите—боялися української зарази. Бо село Забріддя є центром українського культурно - громадського життя. Предсідниками обв. комітетів були учителі поляки, а в селі Видрениці головував старий радний, член Гм. Виб. Ком., підлиза, старий жандарм, Семен Гуль, запозичений з Лучиць, бо в Видрениці учитель-українець. В с. Кортеліса головував коршмар (шинкар)—поляк В. с. Забріддю головував керовник місцевої школи, що прожив в районі гміни 8 місяців, —то вже не по закону. В. с. Забріддя на вибори приїхав сищик, двох з гміни і комендант постерунку. Хороша компанія, нема що казати, — удостоїла честі с. Забріддя—глузували селяне. В других районах був тільки поліцай.

Не дивлячись на таку громоздку купу панів, до виборів в с. Забрідді стало найбільш голосуючих і що характерно— майже всі жінки поприходили. Панки хотіли позбавити енергії і залякати селян, а тут навпаки вибрали найкращих людей до гмінного зібрання.

Дня 22.VI уже робили якусь справу на вибраних одноголосно і то першими кандидатами: Юліяна Токарського з Забріддя і Федося Миронюка з Якуш, наших найдіяльніших громадських діячів. Приїхав до села Забріддя гмінною почтою пшодовнік поліції слідчої з Ковля (гой, що був на виборах) з поліцаєм. Справа пішла до прокуратора мабуть, а дня 23.VI Ю. Токарський і Ф. Миронюк одержали від Гм. Виб. Ком. повідомлення за № 2659, про скреслення їх з листи осіб вибраних до Гмін. Зібрання на тій підставі, що проти них є прокураторське доходження з арт. 129 К. К. Ті зложили протест (рекурс до староства). Але до дня виборів радних (29.VI) відповіді на протест не прийшло, з приводу чого всі члени Гмінного Зібрання підчас виборів зголосили протест і домагались те вписати до протоколу, що й було обіцяно провідником Комітету. По виборах радних рішуче проти внесення до протоколу встав член Гм. Виб. Ком., помішник писаря, панок П. Бистримович, який в гострій формі відмовився вписати.

Не дивлячись на те, що на зложення листи було дано тільки пів години і що поліція і члени Гм. Виб. Ком. вмішувалися і не давали зговорюватись що до кандидатів, вибрали радних майже всіх добрих (одповідних). Членів Гм. Зібр. було 100, до виборів стало 99, вибрано 10 радних, в тім 9 українців і 1 поляк, з них 4 свідомих просвітян. Тільки одні Кортеліси якось неоглядно вибрали поляка—шинкаря (не по закону здається) і ті по виборах підняли страшенний крик: „хто його вибрав!?“.

Ох!! Кортеліси!! Кортеліси!!. Час Вам взятися за культурно-освітню роботу, виписати українських га-

зет, заложити читальню „Просвіти“ кооперативу, то тоді Ви омилково нікого не виберете! Дивітеся на Забріддя!.

Члени Гмінного Зібрання з с. Забріддя.

„Пінчуківці“ не здаються.

(Костопіль).

І так вибори до міської ради в Костополі закінчені, але передвиборчі „страсті“ й досі не втихають. Довго йшла шалена агітація за уневажнення виборів. Особливу агітацію вели безпартійні „chrzestianie“, що при виборах провалилися. По кілька разів на день бігали то до староства, то до постерунку, та все шукали „правної“ підстави до касації виборів. На їх доноси місцева поліція одривала селян од роботи, та морочила їм голову усякими дурницями, як наприклад: викликала до постерунку старого селянина Єфима Висоцкого для того тільки, щоби запитатися, скільки він відер горілки випив од виборщиків, а „виядовца“, явившись до обраного радника Михайла Середи, оскаржував його малого 13 літ. хлопчину за те, що нібито він розносив номерки селянам. Аж двох „виядовців“ явилось було до Л. Серветника і запросили його на „parę słów“ до постерунку і тільки, коли цей за браком часу відмовився йти, ласкаво згодились допитати його та дружину на місці. Виявнилось, що п.п. Серветників обвинувачується в такому страшному злочині, як те, що вони колись комусь загрожували внесенням „на чорну дошку“, коли ті невідомі „хтось“ не голосуватимуть за український лисгу. Поліція що дня викликала по кількох селян, які належали колись до стражі огньової, та запитувала, чого вони перестали ходити на дижурства і сама-ж відповідала за селян, що це, як їй відомо, намовив їх до того усе той же „nieproczciwy“ Серветник. Не дивлячись на те, що всі селяне, як один, ствердили безпідставність та провокаційність усіх цих безглуздих наклепів, місцева поліція, замісць того, щоби притягнути брехунів до карної відповідальности за впровадження влади в блуд, вона, слухаючи й надалі всім відомих провокаторів та основуючись на їхніх базарних чутках, збирає у місцевих німців якісь дивовижні справки про видані векслі, за те, щоби ті німці голосували за український листу. Нарешті, коли усі ці чутки нічого, окрім компромітації для тих, хто збирав їх, не дали, безпартійні „chrzestianie“ видумали на всіми поважаного доктора Рощинського, що нібито він підчас голосовання давав селянам по 2 коперти За це вже просто брехуни повиннів відповісти перед судом, як за образу усього виборчого комітету, який урядував в присутности мужів довіря.

Слід запитати місцеву владу, чи варто було ізза отаких дурниць, які тут занотовані, одривати, та ще в таку гарячу пору, людей од роботи? Не вже така велика шкода владі, що провалились безпартійні „chrzestianie“? Вони й так не пропадуть, бо ці люде якраз зараз в моді, бо вони безпартійні, безнаціональні, безпринципні і хоч заявляють вони потихеньку в панських передпокоях, що походять з давнього шляхетського роду, бо в кожного з них або „dziadek“ або „stryjeczny wójek“, колись ще за царя Гороха, бились за „ojczyznu“ (все одно, за яку) то справжнє їх походження від хамелеонів.—Правда—були часи, і то ще не так давно, коли ці доброді походили з козацького роду та готові були перерватись за неньку Україну. Але про такі річи ліпше не згадувати! Що було, то минуло, за те прм. тепер ліпшого вуйта немає на цілій Волині, а може й в цілій Польщі! Без нього, як то кажуть, і вода не освятиться: Він і вуйт і „przewodniczący“ комісії ревізійної соймику і „prezes“ повітової каси ощадности і „mąż zaufania“ колись од партії Пяста а тепер од безпартійних „chrzestian“ і спеціяліст по парцеляції майонтків і „аблокат“ по всяких інтересних ділах і проче і проче... І тому багато думало, що коли такий старається про скасовання виборів, то їх мабуть таки скасують.

Безпартійний-Українець.

Нові вибори. Наслідком уневажнення в деяких місцевостях виборів до гмінних і мійських рад назначені нові вибори: до мійської ради в місті Корці 25.IX ц. р, до гм. зібрання в обводах Острівець, Хотин, Волковиї Селянські і Теслугові гміни Теслугів 4.IX ц. р., до гмінної ради в Теслугові 11.IX ц. р. Особливо Корець, в якому у перших виборах не вибрано до ради ні одного українця, мусить звернути більшу увагу на вибори, бо по числу українського населення міста українцям належиться місце в раді та й не одне тільки. Корчане—неосоромтеся вдруге!

Новинки.

Суд над відп. редактором „Укр. Громади“ відложено. Судову розправу над відповід. редактором „Укр. Громади“ С. Вишнівським за вміщену в ч. 5 статтю „151“,—що мала відбутись 25.VIII ц. р—відложено. Причина та, що в складі трибуналу був суддя Струменьскі, про якого в тій статті писалось, і він усунувся від участи в розправі, а замінити його наразі не було ким.

Шлях до Луцька через Київ. Ми отримали листівку адресовану по українськи на імя нашої Редакції з пошти Лавочне в Галичині. Листівка побувала в Києві і шойно звідти переслано її до Луцька.—Добре польські урядовці знають і нашу мову і де яка місцевість лежить.

IX зошит Літ. Наук. Вістника вже вийшов з друку з таким змістом: 1) Поезії —П. Лівицької Ів. Крушельницького, О. Грицая, 2) Вол. Кучабський — Дзвін (опов.), 3) Гал. Журба—Поріг (опов.), 4) Гер. Зудерман--Наймичка, 5) Ю. Магалевський — Останній акт трагедії (1917—1920 рр.), 6) Др. Ст. Смаль Стоцький „—И. Онишкевича Руска Бібліотека“, 7) Д. Д.—„Патріотизм“ і націоналізм, 8) Епоховий лет Ліндберга, 9) Бібліографія.

Старі римські гроші в числі 102 монети викопали пасгухи в повіті здолбунівським між селами Кунин і Мізоч. Гроші були закопані в глиняному горшку.

Не будуть вимагати доказу „обивательства“, але—тільки в тих, що підлягають загальному обовязкові військової служби і тільки у тих випадках, коли хто з них захоче перед військом оженитися і проситиме про це військову владу.—Може й це кого потішить..

Скоро вспів. Недавно перенесено з тернопільського до волинського воєвідства адміністраційного урядника Н. З причини поганого заховання в публичних місцях завішено його в службі.

Ветеринарні курси для низшого ветеринарного персоналу відбулися в Луцьку. Курси тривали 5 тижнів і скінчилися 20.VIII. Курс скінчило 17 осіб. Такі самі курси мають відбутися в Ковлю в часі від 5.IX до 8.X. ц. р.

Покази коней відбудуться цієї осени старанням повітових соймиків: 11.IX у Вишнівці пов. Кременецьк, 18.IX. в Новім Дворі пов. Рівне, 19.IX в Млинові пов. Дубно і 25.IX. в Костополю. На влаштовання показів і на премії для годівців коней повітові виділи асигнували: кременецький 400 зол., рівенський 200 зол., дубенський 700 зол. і костопольський 500 зол. Міністерство рільництва призначило на премії по 700 зол. на кожний показ.

Покази рогатої худоби, свиней і овець відбудуться у вересні в повітах: Костополь—13 в Липниках і 15 в Гуті Степанській; Рівне—25 Гориньгород; Дубно—26 Верба, 27 Козин, 28 Волковиї і 30 Боремель; Любомль—21 Шацьк, 27 Пульмо, 5 Х. Любомль, 14 Х. Гуща і 20 Х. Бережц; Ковель—13.IX. Мельниця, 21 Турійськ, 25 Старі Кошари, 27 Кримно і 2.X. Повурськ.

Біржа на 24.VIII.: Доляр америк. 8·90, золото 5 руб.—23·50 зол.

Ціни на збіжжа за пуд.: жито — 5·90, пшениця—7·50, ячмінь 5·70, овес—4·60, гречка—6·00., просо—7·00, ріпак—8·00, лянка—7·00, вика—— хвасоля—60·0, горох—6·00, мак—17, картоплі——, цибуля——. зол. Ціни не сталі.

До українських інвалідів.

Український Центральний Комітет подає до відома всіх інвалідів б. Армії Української Народньої Республики, які набули інвалідство в звязку зі службою військовою в цій армії до 1921 року, незалежно від їх державної приналежности, що згідно розпорядження Пана Президента Річіпосполитої Польської з дня 10 червня 1927 р. (Ден. Уст. з дня 18.VI 1927 року ч. 54, артикул 475) остаточний термін подачі проханз про закваліфікування їх на предмет одержання сталих інвалідських допомог кінчиться 18 червня 1928 року.

Прохання про закваліфікування необхідно складати з доводами пораненння та службу військову до Українського Центрального Комітету (Варшава—Подвале 16).

Прохання, зложені після 18 червня 1928 року, згідно вищезазначеного не будуть задоволені.

3—2 **КОМІТЕТ.**

„СВІТ“—одинокий (на західно українських землях ілюстрований журнал для всіх виходить вже третій рік у Львові двічі в місяць.

Лист з села.

...Вони праві!

Вийшов я собі на річку. — Ви знаєте, чого я туди ходжу?... — Еге ж — з вудочкою.

Іду собі та йду, а все левадою. Аж зирк!.. Ходять вони собі по леваді та радяться.— Не риби—ні, а—буслі.—Про що радять—не знаю. Кажуть люде, що то перед далекою дорогою вони собі вожди вибірають. Дорога далеченька та й не легка: одинцем всі пропадуть. Громадою збіраються, молодих повчають—у гурт вводять, та вожди вибірають, щоб до мети цілo добитись. —Розумні сотворіння, дарма, що навіть в „повшехній школі“ не були й „Ой дана“!.. не вчились.

Вони в дорогу збіраються, а мені—чогось діти згадались... Люблю я їх—страх, як люблю!—Але про це може иншим разом.

Забув я про вудку та й далекий шлях довговязих вилетів мені з голови. Думаю собі: мабуть тут не про шлях тільки ходить.. Ад-же не даром мені діти згадались, коли я їх чорногузи побачив?..

А їх таки добра громадка була. Ще багато декому приємностей чи пак — пакости нароблять. А вже мені—то нічого буде нарікати на слідуючу весну. Висипе їх стільки.. —звичайно—не буслів, а діточок... що буде чим зір радувати.. Люблю-ж я їх, отих малих, дарма, що у самого їх біг-ма. Мабуть капосні буслі не того до мене — не „розположені“ та не несуть.

Але отож то й є... Стільки приємностей, чи пакостей людям кладуть і—невже у них про цей мови немає? Ні, не може бути!. Мусять же вони якийсь підрахунок цьому робити!— І рішив, що дорога дорогою, а перш усього на своїй раді буслі роблять підрахунок своєї „праці“.

Після такого рішення в моїй голові повстало питання: вороги вони роду людського, чи приятелі?

Рішив, що вороги! Вони просто жарти собі строять з людей! Ну, от, попробуйте—замовте собі маленьке. — Навмисне не принесе!.. А инший, чи пак.. ну, хай і так буде, щоб моя на мене не нагнівалась.. Так от инший і руками і ногами і ліками і — та що там казати, хіба ви не знаєте?.. Так от кажу всім і вся і свічки в церкві ставить, молить, благає:—не хочу!.. —Принесе бісова личина!

Ну, а от ще: попросіть, щоб вам того—дівчинку. — Обовязково хлопчика принесе! Я знаю одного статечного господаря; 7 дочок у нього було;.. до Америки втік, щоб це... борони Боже... Щось 20 літ там вибув, всіх дочок повидавав та вивінував. Затужив на старість за стерою і приїхав. Подивилась вона на його, вибачте, штанята—і готово. вже бусел взяв собі це на око. Старий просить, благає, кожну неділю молебні замовляє:-хлопчика!... І що ви думаєте?.. Її Богу дві дівчинки нараз приніс!. —Ну!?.. Не витримав старий;—втік назад до Америки ще для двох останніх придане зарбляти.

Ні, таки вороги вони людські! ..Але, може... Ні, думаю, не слід так одразу та у вороги симпатичну ще й пожиточну птаху пхати. Вона-ж собі бідолашне таки працює на хліб, не з того живе, що господар насіє, та й діток годує і гонору своєї сім'ї пильнує. Ви читали, як то одному буслові підложили індичі яйця та буслиха індичат висиділа?.. Й індичат бусел повикидав і буслиху до біса післав. Он як!—Не потерчат мені роди та виховуй—мовляв. Ми буслі, і наші діти хай буслами будуть!

Я, як прочитав було оте, то аж рота роззявив. То-ж то люде тепер... Тссс.. краще мовчи язичку...

Ні, видко таки буслі не з тих. Краще подумати, заки їх судити.

І що ви думаєте?.. Буслі праві! Он, до чого я дійшов!

... Боже, як то люде тішаться своїми дітьми...

—Ви бачили, як малому хлопчикові коника дерев'яного, або дівчинці ляльку купити? То-ж радости міри-краю немає.

—Отак батьки дитинкою тішаться...

—А ви бачили, що через кілька днів з тим коником, або лялькою стається?

—Отаке і з тими дітьми, що батьки ними так дуже тішилися. Поки мале—лялька, а підросте... Е..! Хай собі кожний з вас сам доскаже, що то буває, поки дитина не почне зі стодоли тягнути та гіркою себе заливати... А там обіцяє вже мамі молоко віддати, що виссало...чекає, щоб скорійще старих чорт забрав, щоб паном над їхньою працею бути.. А то ще й виявиться, що ви виховували бусла, а воно вам пізніще індиком загелгоче....

. . . .

Ні! Буслі таки праві!.. Не те, чого вам хочеться, несуть, щоб ваша радість була менша, за те увага більша. Щоб за радістю не індичат годували, що потім на вашу працю та й на вас самих гелготати будуть. Адже бусел тільки бусла виховує, на раду водить, до далекої дороги належно підготовляє!..

—Дорогі Буслі! Благословлю вас на далеку дорогу і на далі прошу: не потурайте забаганкам людським! Несіть їм не забавки, а живі сотворіння, що рід людський продовжувати й удосконалювати мають!

. . . .

Я вже не ловив того для рибки... Сидів на береві і думав; чи довго ще у нас українців замість козаків індичата будуть водитись?..

Безземельний,

У журналі брали участь: В. Атаманюк, В. Бобинський, І. Борщак, О. Бабій, В. Барвінський, М. Возняк, М. Вороний, В. Воруський, Л. Ганкевич, І. Гаврилюк, М. Галущинський, В. Гренджа-Донський, В. Дорошенко, Д. Загул, П. Карманський, І. Кревецький, Р. Купчинський, В. Ю. Кисілевський, М. Кічура, М. Коворіс, І. Крипякевич, М. Кордуба, Д. Козій, Б. Лепкий, І. Німчук, В. Пачовський, М. Рудницький, А. Павлюк, В. Стефаник, І. Свєнціцкий, В. Січинський, Я. Струхманчук, С. Черкасенко, М. Чайковський, Т. Франко, П. Холодний і инші. Журнал поміщує репродукції українських малярів, подає знимки з життя товариств, краю та цілого світу. У кожному числі повістевий додаток, сатиричний куток та загадки. Фотоґрафічні знимки у виконанні: Л. Янушевича, М. Сеньковського та Країнського Фотоґрафічного Заведення „Спорт". Карикатури арт.-маляра О. Карпенка. Передплата виносить в краю: на рік 28 зол. на пів року 14 зол., за чвертьроку 7 зол., за кордоном 4 ам. дол. річно. Поодиноке число 1.20 зол. За надісланням 10-сотикового значка висилається оказові примірники. Адреса Редакції і Адміністрації: Львів, вул. Руська ч. 3.

ГРОШІ.

Кожна держава має свої гроші, які мають і свої назви. Кожний такий гріш має свою означену ціну, але наслідком господарського занепаду держав світу та ціна є тільки на папері. Життя настановляє на гроші свої ціни відповідно до того, в якому стані є золотий запас і господарство даної країни. Наслідком цього і ми бачили, як ті самі гроші сьогодня щось варті—завтра тратили всю свою цінність.

Найкраще стоїть американський долар і сьогодня він є мірником цінности инших грошей. На 14 червня ц. р. в Америці офіційно оцінювали чужі гроші на долари так:

Австрія—шілінг-.14, Бельгія—бельга-.14, Болгарія—лев-.007, Чехословаччина —корона-.03, Данія—корона-.26, Анґлія—фунт штерлінгів-4.85, Франція—франк-.04, Німеччина—марка-.23, Мадярщина—пенго .17, Італія—ліра-.05, Польща—злоти -.11, Румунія—лея-.006, Еспанія—пезета-.17, Швеція — корона .26, Швайцарія—франк-.19, Югославія—дінар-.02, Японія—єн-.46, Канада—долар-.99, Мексико—пезо-.46, Арґентина—пезо золотий-.96, Бразилія—мільрейс-.11 америк. центів.

Веселий кутик.

Виявилось.

— Тату, чого у вас голова лиса?

— Бо бачиш, синочку, я головою багато працюю.

А—а, тепер я знаю, чого то в мами немає вусів і бороди.

Вислуга.

— Чи з ваших предків мав хто яку вислугу?

— О—о!—а як-же! Один з них був навіть адміралом.

— А як він називався?

— Ной!

Тестамент.

„В імя Отця і Сина і Святого Духа, Амінь. Не маю нічого, винен багато. Решту записую на бідних".

Лист до Редакції.

Високошановний Пане Редактор!

Прошу помістити на сторінках Вашого шановного часопису слідуюче:

В ч. 30 від 24 липня 1927 „Української Громади" появилась замітка, в котрій Ваш корреспондент несправедливо нападає на агентуру Бабино-Томахівської цукровні, що вона нібито хоче нажитись на людях, не виплачуючи їм грошей за роботу на буракових плянтаціях. Зазначаю, що 1) власником плянтації є землевласник, чи арендатор, а не агентура, як помилково підкреслює Ваш корреспондент, а 2) обов'язок є тільки контрактовання плянтацій, догляд за ними та виплата грошових залічок плянтаторам по умові. Щож торкається виплати робочим, то це вже діло плянтатора, а не агентури. Напр. в с. Гірка-Полонка є буракова плянтація Василя Наконечного. Останній отримав від мене, згідно умови, цілковиту залічку на обробітку, але не подбав обробити в час, наслідком чого було те, що, примірно, замість 30 баб мусів наняти 60.

Агентура свій обов'язок виконала, а що недбалий плянтатор кривдить людей, то в цім не її вина.

Л. Рихтер.

Луцьк, 19.VIII 1927.

Просвітяне і Громадяне Дубенщини!

Постановою загальних зборів дубенського Т-ва „Просвіта" ухвалено роспочати акцію будови Народнього Дому в Дубні.

Для ближчого керування цілою акцією, для організації підготовчої роботи, пропаганди ідеї, збору пожертв і ин. Радою Т-ва організовано Комітет Народнього Дому.

Комітет здає собі справоздання з важливости покладеного на нього завдання та з тих труднощів, які зустріне на шляху реалізації постанови загальних зборів Т-ва і лише віра в моральні сили нашого Т-ва, віра в розуміння членами Т-ва ідеї здвигнення Народнього Дому, як символа нашої едности й сили, є духовою підмогою і підставою, на яку Комітет в своїй діяльності думає опертися, та яку вважає необхідною умовою успішности праці.

Дубенщина не є по своєму положенню і своїй ролі у винятковому становищі подібно, як де-які наші землі і з трудом може розраховувати на підтримку з боку не-дубенського громадянства, а тому з тим більшою енергією, реально розраховуючи лише на власні сили, мусить приступити до трудного, але радісного і великого по своєму значінню діла.

Будова Народнього Дому, який би гідно репрезентував нашу національно-культурну силу і єдність, наші змагання і досягнення, є справа не одного року, особливо при наших матеріяльних засобах, але Комітет вірить, що знайде широку підтримку у громадянства Дубенщини, вірить, що думкою про будову зацікавиться кожен свідомий громадянин та приложить зусилля, щоби приєднати до справи й инших, щоби спопуляризувати ідею і тим прискорити час, коли наше Т-во в Дубні з тісної й чужої кімнатки перейде у власну хату, в якій знайдуться й читальня й театральна саля й діточий клюб і бібліотека й инші наші відділи.

В першу чергу мусять виявити в цьому ділі максимум енергії філії нашого Т-ва.

Уважно прислухаючись до постанов Комітету та переводячи їх в життя, вони не повинні занедбувати і власної ініціятиви у вишукуванню засобів на будову.

В цілях популяризації ідеї, консолідації сил і об'єднання наших кроків в одне спільне змагання, після закінчення польових робіт будуть скликані загальні збори членів нашого Т-ва, на яких справу докладно обговориться, а поки-що Комітет звертається до громадянства Дубенщини за піддержкою, а до філій Т-ва за широкою організованою допомогою.

З глибокою вірою в силу едности і спільних змагань—до діла!

Комітет Будови Народнього Дому в Дубні.

Н Кибалюк голова *Йос Якубчук* секретар

УВАГА! КУРЦІ! УВАГА!

Множаться випадки наслідування ріжними фірмами наших паперців до папірос в книжочках „Machorka Solali", які тішаться серед курців великим успіхом. Тому вважаємо своїм обовязком повідомити про це Шан. Курців.

Наші паперці до папірос виробляється від десятків літ у власній фабриці після спеціяльних рецепт і постійно у тому самому добірному сорті. Тих добірних сортів паперців уживаємо тільки для наших власних марок. Отже просимо Шан. Курців звертати увагу при купівлі паперців „Machorka Solali", щоби кожний листочок паперців мав водний знак „Solali", бо всі инші марки які пропонують як наші, є тільки наслідуваннями, а є виконані з маловартісного паперу і є часто шкідливими для здоровля.

Знов Шан. Купецтво перестерігаємо перед набуванням таких фальсифікатів, бо проти фірм, які фальшують товар, ми внесли карну справу до Суду.

„SOLALI" папірничий промисл Спілка з о. п.

Уневажнюється військову книжечку, згублену в м. Бересті, видану через П. К. У. в Луцьку на імя Боймука Тамофія с. Пантелеймона, мешканця кол. Волнявка, рожиської гміни, Луцького повіту. Річник 1892. 2—2

ОГОЛОШЕННЯ.

Управа Товариства Вояків Армії У. Н. Р. подає до відома п.п. Членів Товариства, що 18 вересня б. р. о год. 14-й в Українській Станиці, при м. Калішу, в помешканню театру відбудуться загальні черговi збори Товариства.

Примітка: П.П. Членів Товариства, що мають заяви до розгляду їх Загальними Зборами, проситься надіслати їх до Управи не пізніше 10 вересня.

Управа Товариства.

До II-ої Кооперативної Наради Луцького району.

Подаємо до відома заінтересованих кооператив, що програма праць наради, яка має відбутися **3 і 4 вересня** б. р. в помешканню Українбанку є слідуюча:

1. Затвердження протоколу 1-ої наради з дня 6 червня 1926 року.
2. Справоздання делєгатів кооператив.
3. Справоздання інструкторсько-кооперативного відділу Українбанку за 1926-27 рр.
4. Регулямін інструкторської колегії й вибори до колегії
5. Заложення філії „Народньої Торговлі" в Луцьку й її взаємовідносини з кооперативами Луцького району.
6. „Українбанк" і його взаємовідносини з кооперативами Луцького району.
7. Наші споживчі кооперативи й поширення їхньої діяльности.
8. Браки нашої кооперативної праці й їх усунення.
9. Інспекторат Укр. Ревізійного Союзу на Волині.
10. Свято кооперації в Луцькому районі.
11. Умови кредитування в Державному Рільному Банку.
12. Аграрне законодавство в Польщі.
13. Вільні внески.

Доклади предложать: пп. Олекс. Ковалевський (в точках 3, 4, 5, 6, 8 і 10), Мих. Савицький (в точці 7), Лебідь-Юрчик (в точці 11) і Е. Тиравський (в точці 12).

ВЖЕ! — вийшов — ВЖЕ!
II-гий доповнений наклад
II. части „ЧАРОДІЯ"
— це є найбільшого збору —
ріжних фізичних, хемічних, математичних, картових, магічних і т. п. штук, з якого кождий може м. и. навчитись: як чоловік може перемінитись в будь яке звіря, або річ, на пр.: коня, пса, кота, заяця, муху, палицю, ціп, люльку, ложку, ніж і т. п., як їсти полумінь, як пускати вогонь з уст, як зловити вистрілену кулю зі стрільби чи пістолета, як закляти карти, що робити, щоб хустка горіла й була ціла, що робити, щоб волосся на голові світилось в ночі, що робити, щоб високо в воздусі під облаками показався літаючий чоловік, як довідатися про назву того дня, в котрому хтось навіть перед 100 роками народився. Що робити, щоб хлопець дівчину, або дівчина хлопця щиро полюбила, як вишукати ту планету, під якою хто народився, як показувати ріжні штуки картами до гри: н. пр. як відгадати навіть і сто особам нараз, які вони собі карти подумали, як ворожити з карт, а крім цего більше чим 100 (сто) ріжних до нині майже нікому не знаних чародійних штук. — — — — — — —

Хто хоче цю дуже цікаву книжку набути, мусить зараз поспішитись, бо попит за нею великий і цей наклад вже в короткому часі цілком вичерпається, а 3-го накладу друкуватися не буде.

Ціна цего „ЧАРОДІЯ" враз зі звичайною почтовою оплатою виносить 1 зол. 10 сот., а з порученою (рекомендованою) 1 зол. 50 сот.

Книгарні дістають значний опуст
За післяплатою не висилається.
В-тво „ЗАПОРОЖЕЦЬ"
КОЛОМИЯ, вул. Міцкевича 51.

В неділю 4 вересня,
саля Т-ва „ПРОСВІТА".
Драматична секція Луцької Повітової „Просвіти"
— відіграє —
вперше в Луцьку драму на 4 дії зі співами і танцями
„КАТЕРИНА МУЖИЧКА"

ВСІМ — ХТО — ВСІМ
пасічникує або цікавиться пасічництвом, знайде всі можливі вказівки й поради в універсальнім підручнику:
174 малюнків ПОСТУПОВЕ ПАСІЧНИЦТВО 174 малюнків
що вийшов накл. „Нового Часу" і продається по всіх книгарнях.
ЦІНА ЗОЛ. 7. Поручена посилка 60 сот., а післяплата 30 сот. дорожче. ЦІНА ЗОЛ. 7.
ЗАМОВЛЯЙТЕ СЕЙЧАС В „НОВІМ ЧАСІ", ЛЬВІВ, РУСЬКА 18.
Головний склад в книгарні Шевченка у Львові.

Видавець Сенатор М. Черкавський Drukarnia F. Richtera Luck Відповід. редактор С. Вишнівський.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA KUL